

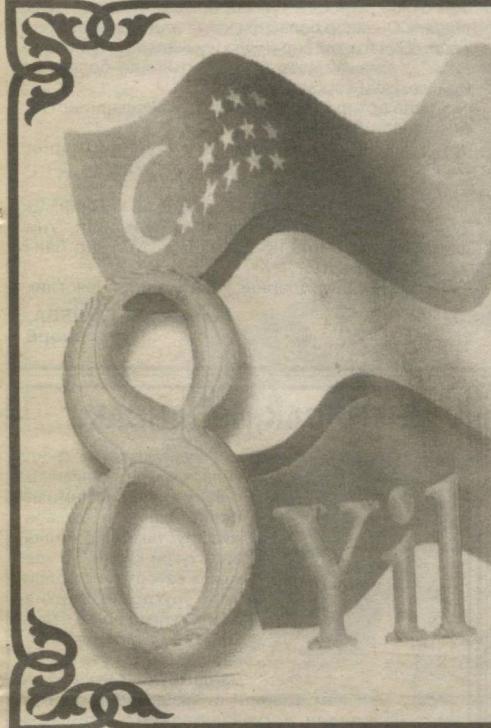
ОИЛДЕ ҲАССИМЯТ

ВА

35
сон
31 август
7 сентябрь
1999 йил

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни – 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамгармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамгармаси

ЎЗБЕКИСТОН

Ўзбекистон, шонли, жон сўзим,
Кўйнингда- Кун- сочлари узун.
Ўзига бек, юртига бексан,
Хурлик туғин кўттарган ўзинг.

Ўзбекистон, күёш суйган юрт,
Шу севгидан гоҳо кўйган юрт.
Дунё бугун кўлингдан тутар,
Сен дунёнинг кўлларидан тут.

Қомат тиклар тоғлар-ғуруринг,
Байробингда уйғонар юлдуз.
Топталмагай энди ғуруринг,
Кафолатдир Баш қонун-қомус.

Ўзбекистон, тонглар йўлингдир,
Осмон қадар тиклайвергин қад.
Икки дарёнг-икки қўлингдир-
Дуо учун очилган абад.

Тўра МИРЗО

А. МАВЛОНОВ сурати

УАУЕ БАЙРАМ НАҒФАСИ

Ўзбекистон кузининг оромбахш илк кунидан ёқимлироқ кун борми?

Ўзбек учун Мустақиллик сўзидан кўра маънолириқ сўз борми?

Ўзбек учун Мустақиллик байрамидан улуғроқ байрам борми?

Яшасин Ўзбекистон Мустақиллиги байрами куни - 1 сентябр!

Дейдиларки, муқаддас байрам кунлари кўнгилдан астойдил кечган тилаклар ижобат бўларкан...

Бутун Ўзбекистон аҳлининг, ўзбекка дўст якин-ирикдаги барча кишиларнинг кўнглидан, ўй-фикрларидан ушбу кунда не тилагу истаклар ўтаркин... Албатта, дунё каби кўхна ва абдий, ҳаёт каби азиzu мукаррар, ер юзининг қай бурчида, қай тилда янгратасин. Одамзод учун хуш тароватини йўқотмовчи сўзлар кечади...

Илоё, Ўзбекистон мустақиллиги адабий бўлсин...

Илоё, Оламга ва аҳли Оламга яхшиликлар соғинувчи, яхшиликлар йўлловчи дарё феъл, дарё дил Ўзбек халқи бошидаги саодат

куёши порлаб нур сочаверсин...

Илоё, офтобли бу юрга, меҳрли бу халқа қараб: - "Барчангизнинг жонингиз жонимга пайваста, баҳту соатдингиз йўлида керак бўлса, мана менинг жоним фидо", -деган мард, ботир, донишманд йўлбошлимиз сог-омон, умрлари узоқ, баҳту соатдлари зиёда бўлсин...

Илоё, бу юрт, бу халқ озодлиги, ободлиги, шаъну шавкати йўлида меҳнату заҳмат чеккан, қон ва жон сарфларган буюк ўтмишдошларимиз пою руҳи бизни ҳамиша қўллаб, мадад бағишлаб турсин...

Илоё, Ўзбекистон томон қаҳруғазаб билан боқиб турган ёт кимсларнинг юзларини яраттанинг ўзи тексарки қўлсин...

Илоё, бу саховатли ва саховатпеша юртда тинчлик, омонлик, бунёдкорлик наволари адабий янграб турсин...

Қадрли муштари! Сизу биз - ҳаммамиз энг чиройли, энг тотли, энг ёқимли айём арафасида тарихга айланяётган ҳузурбахш дамларни боҳарли ва кувончлидир...

Муқаддас байрам арафасида юртимизда яна бир халқаро аҳамиятга молик кувончли воқеа бўлди. 26 ав-

шимииздан кечираяпмиз...

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Фармони билан давлат ва халқ олдидаги катта хизматлари, Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлашдаги салмоқли ҳиссаси ва қаҳрамонона меҳнатлари учун юртимизнинг мунособи ва ардоқли фарзандлари Эркин Воҳидов, Мавлуда Исламова, Мартия Раҳмонова, Сайд Аҳмад, Улғубек Умаров "Ўзбекистон қаҳрамони" унвонига сазовор бўлдилар. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси мустақиллигини саккиз йиллиги муносабати билан Ватанимиз куч-кудрати, тараққиёти, шаън-шавкатига мунособи ҳиссасини кўшган турли соҳа вакиллари ҳукуматимиз орден-медаллари, унвонларига сазовор деб топилдилар. Улар рўйхатида "Оила ва жамият" газетаси ижодкорларидан бири ва қанчадан-қанча мухлису муштарилари борлиги нақадар фахрли ва кувончлидир...

Муқаддас байрам арафасида юртимизда яна бир халқаро аҳамиятга молик кувончли воқеа бўлди. 26 ав-

густ куни Самарқандда улкан санъат анжумани- "Шарқ тароналари" Иккичи Халқаро мусиқа фестивали ўз ишини бошлади. Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов бу катта санъат анжуманида нутқ сўлади.

"Ишонаманки, "Шарқ тароналари" жаҳоннинг энг машҳур созанди ва хонандалари ўз ноёб истеъодидини намойиш қилиб, миллионлаб санъат мухлисларини мусиқа сеҳридан баҳраманд этадиган, халқаро миқёсда юксак нуғузга эга анъанавий мусиқа байрамига айландиг қолади", - деди давлатимиз раҳбар.

"Кувонч ўткинчи, Мустақиллик агадий!"... - Бу нақл замираиди олам-олам мазмун яширин. Дунёнинг ҳеч бир кувончи, шодлиги Ватан мустақиллигидан устун бўлолмайди... Мустақил Ватанда яашаш баҳтига мусяссар бўлган инсон баҳтиёрлар баҳтиёримиз, азиз юртоди!

Мустақиллигимизни асрарлик, авайлайлик, қадрига етайлик. Шу кўёшли Ватанинг гуллаб-яшнаши йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилиб, фарҳ билан яшилик...

Дилбар САЙДОВА

ҚУВОНЧ ВА ҲАЯЖОНДАМАН

Мен Қўйи Чирчик туманидаги 81-сонли автокорхонада ҳайдовчи касбида ишладим. Автомобил рулини бошқаришдаги 40 йиллик фаолиятимда ўттиздан зиёд шогирлар тайёрладим.

Орден ва медаллар, фарҳий ёрликлар билан тақдирландим. Нафакага чиқсан кунимга қадар суратим суряпмиз.

Мен бугунги кунда шогирларим,

ҳамкасларимнинг қиласиган меҳнатларини кўриб завқланаман, кувонаман.

Улуғ байрам-юртимиз мустақиллигининг саккиз йиллик тўйини кувонч ва ҳаяжон билан қаршиломақдам. Бу кутлуг кунга етганлар бор, етмаганлар бор. Худога шукр-ғамхўр юртбошимиз раҳнамолигига ўтиш тичин, ҳаётимиз-фаровон. Ўтиш давлати учровчи баъзи иқтисодий буҳронлар ҳам енгил ўтаяпти. Ана шундай осуда, тинч замоннинг қадрига етиш керак. Айрим ношукр бандалар-

ТАБРИКНОМА

нинг алдовига учмаслик лозим. Мен фарзандларим ва неварадаримга доимо шунни таъкидлайдман. Ҳозир факат ишлаш керак. Ватанимизнинг иқтисодини, қудратини янада мустаҳкамлаш, ўз фаронолигимизни таъминлаш учун факат енг ши-марид ишлаш зарур.

Дадан ЛУКМОНОВ,
меҳнат фахрийси, нафақаҳур,
Қўйи Чирчик тумани.

МУСТАКИЛЛИК - ЭНГ БУЮК САОДАТ

Ватан - яқинларингизга тегиши мүқаддас хотирапдан бошланад десам, ишонинг.

Ха, Ватан-бу шунчаки даҳсиз бир бошпана дегани эмас. Бехисоб ҳосил бергувчи бепоён далалар дегани ҳам эмас.

Ватан - бу мүқаддас хотирапдан бошланиб, юркадаги улкан мұхаббат билан хотима топгувчи табаррук бир манзилdir.

Болалиғим ўтган Жарқұрғон деган кичкина шахарчанинг ҳар бир тоши, ҳар бир гиёхи отагинамни ёдимга солади. Ҳар бир йұловчини жим кузатувчи азим дараҳтлар бизнинг ташвишларында бирла әлиб-юргирик юргувчи отамни ҳам күрган, кузаттан, хорған вужудлары узраса соглган. Йұллар манзилларига элитган, олиб кайтган...

Ийлар ўтиши билан көр-у ёмғирлар таъсириданни, тарам-тарам бўлиб бўлакланган бетон йўлакларни отамни пешонасидаги ажинларга ўхшатаман.

Куз пайтлари отам экиб кетган дараҳтларга карасам, отагинам ҳовлимизга ризку насиба бўлиб қайтий келгандай бўлаверади.

Ийлар ўтиб, бу ховли бутунлай бегона одамлар кўлига тушиб қолиши мумкин. Бу шахарда яшовчилар ризки ўзга шаҳарларга сочиленган

мендек фарзандини буткул унтиб юбoshi мумкин. Аммо унда кимлар яшашидан, менга қандай муносабатда бўлишларидан қатый назар, бу ховли, бу шахар мен учун азиз ва мүқаддаслигига колаверади. Дунёниң қайси бурч-бўлмай, "Жарқұрғон" ишса, иссим айтилбейтихёр бурилиб, яшовчиларга вегран. озодли-борак ва

да д е й -
гандай,
карайвера-
бу юртда
омонлик тилай-
Бу юртнинг мұ-
хотиралари каби азиз
мүқаддасидир.

Ватан сўзиға бежиз Она сўзини кўшмаганлар. Ватан Онага ўхшайди, у Онанинг худди ўзидир.

Ватан соғинчидир, бехисоб, беадоғ... Ватан мүқаддас китобидир, ўқиганинг сайин кўнглигига турдиган.

Ватан ифтихоридир, соадатидир. Кўзинингнинг қарогига асрар-авайлаб ўстираётган фарзандларингнинг келажагини Ватан келажагидан

айро ҳолда ўйлай олмайсан. Босиси, юрт омон бўлса, улар ҳамон омон. Юртнинг бағри, баҳти бутун бўлса, уларнинг ҳам бағри, баҳти бутун бўлади.

Америкадан келишди, океан ортидан, орзулар юртидан.. Энги-бошларидан энг сўнгги урфадаги либослар, кулоқларда "плэйр", қимматбахо совфа саломлар тўла сумкаларини очиб ташлаши: "Кимга нима керак бўлса, олаверсин, Марҳамат". Ўзи бўлса, атрофа тўймай бокади. Қўзлар тўла севинч. Онаизор боласини қайта-қайта бағрига босади: "Болагинам бир йилда шунчалар улғайисан-ки..." У билмайдики, ўтган бир йилда боласини юрт согинчи тарбият қўлган...

Океан ортида таҳсил олаётган болаларнинг бирига савол бердим:

- У ёклардаги мавжуд шарт-шароитларни кўриб, "шу ерда қолиб кетсан-чи", -деган фикр ўтмадими хаёлларингдан?

- Ҳеч қачон! Шароитни яратиш ҳар кимнинг ўз кўлида, аммо Ватанини яратиб бўлмайди. Уни ҳар бандага Оллоҳ берган.

Ватан! Фарзандларинг ҳам ўзингга нечоғлик муносиб!...

Жамила ЭРГАШЕВА,

Сурхондарё

САНЪАТ САОДАТИМДИР

Асли одам боласи йилмайлардан кета боради. Аммо Истиқлол шундай мўъжизами, ўзимни тобора куч-куватга тўлаётгандек ҳис қилимодаман.

Театримиз ҳам яшарив бора-ётгандек. Ойма-ой янги спектаклар топшираямиз. Актёrlар доим иш кайфийтида. Мен маданиятимиз тарихидаги илк видеофильмлардан бири-Машраб Бобеевнинг "Кўнгил кўчалари" да ниҳоятда мурракаб образланган.

Сухсурнинг онаси тимсолини яратдим. Бу образга оқ ё кора ёрлик осиб бўлмайди. У њёт шағилларни яратган тақдир. Истиқлолимиз туфайли шаклланадаётган тафкурдаги кенглик-шу тимсолимда кўринади. "Ойна жаҳон"да яна улуғ сарқарадим Жалолиддин Мангуберди онаси образини олиб чиқдим.

Жону дилим билан ўйнадим бу ролни. Тушларимда Жалолиддин "Она!" деб чакирид неча бор. Театримизда эса бир қанча спектакларда турли хил замондошларимни яратдим. Айниска, "Суперкайона" комедиясидаги ўзига хос ўжар, кескин, бир сўзли қайнона образин томошабинларга маъқул келди.

Санъаткорнинг бурчи-замондошлари қалбини ўйниши, фикратига куч берни, ёргулар башх этиш. Мен шу вазифаларни сидқидилдан адо эттаётган санъаткорларнинг бириман. Бундан кейин ҳам шу хизматга камарбастаман.

Марям ИХТИЁРОВА,
Ўзбекистон ҳалқ артисти

САЁХАТ: ЖИЗЗАХ-ШАҲРИСАБЗ

Яқинда "Маҳалла" хайрия жамғармаси Жиззах шаҳар бўлимининг ташаббуси билан 40 нафар нафакаҳур онажонлар ҳамда ёш қизлар Қашқадарё вилоятидаги Шаҳрисабз шаҳрига-улуғ Соҳибқирон Амир Темур бобомиз таваллуд топган кутлуг масканга зиёратга боришиди. Бу ерда улар "Дорулотиловат", "Дорулот" тарихий ва мъеморий обидаларини, пайғамбар Мұхаммад алайхиссалом авлодидан бўлган "Шамсиддин куол" мақбарасини, шунингдек, Мирзо Улугбек ўз падари бузруквори-нинг муборак номини аба-дайлаштириши ниятида курдирган "Кўкгумбаз" жомеъ масжидини, Амир Темур тўнгич фарзанди Жаҳонғир Мирзога атаб қурдирган

мақбарани ҳамда Оқсарайни зиёрат қилишиди. Курьони Карим сураларини тиловат қилишиб, ўтгандар руҳини шод этишиди.

Жиззахлик мўътабар аёллар ва қизларнинг бу қизарлини саёҳатига "Маҳалла" хайрия жамғармаси шаҳар бўлимининг масъул котибаси Мехри Умарова билан олий тоифали тарих фани ўқитувчиси Хайрулла ҳожи Жўраевлар раҳнамолик қилишиди.

Анвар ИМОМОВ

МУРУВВАТ КЎРСАТИЛДИ

Мустақиллик байрами арафасида ЭКОСАН ҳалқаро жамғармаси Термиз бўлуми вилоят тургужонасидан даволанаётган кам қонли аёлларга, Термиз шаҳридаги кўп фарзандли, кам таъминланган оиласаларга пул, озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатди.

Ж.ЭРГАШЕВА

ИСТИҚЛОЛГА ҲИСОБ БЕРАМИЗ

БУ КУНЛАР ҚАДРИ

Мана, истиқлолимизнинг саккиз йиллик тантаналарига ҳам эсон-омон этиб келдик. Мен ҳар йил 1 сентябрга яқинлашаркимиз, ўзимни ўзим кўпроқ назорат қила бошлайман. Вақтим беҳуда ўтмадими, кучим энг мухим ишларга сарф бўлаётпими, деган бевозатлер бошланади руҳиятим.

Чунки мустақилликнинг қадрни қарамлининг жаҳрини тортганлар яхши билди.

Мен эсмими меҳнат билан танидим. Ёшлар етакчиси бўлдим, кўрик очиб, иморатлар куришга бош бўлдим. Иккисод билан шуғуланиб, илм қўйдим. Хуллас, қайга йўлласалар, кучим-ғайратимини аямадим.

Аммо 80-ийллар охириларида "Ўзбеклар иши!" чиғириклигари мени ҳам ташладилар. Тергов бердим, подвалларда беғуноҳ азоб тортдим. Шунинг учун бугун ҳеч нарсадан нолиш керак эмас, дейман. Аксинча, каттиқ меҳнат қилиш керак. Мен туманларда насос стансияси бошлиғиман. Сув-бизнинг худудларда ҳаёт-мамот мағасаси. Бир дақиқа мудрассан, бир ойлик бойлики йўқотасан. Шунинг учун доими хушёrimiz.

Бу йил мен сугорган ерларда бўғдой яхши бўлди, пактадан ҳам умидим катта. Агар пактадан ҳам ўзимиз ёруғ бўлса, менга байрамнинг татигани шу.

Байрамга муносиб яшाइтганим шу.

Олимбой ПРИМОВ,
Беруний тумани, Навоий
жамоа ҳўжалиги

ХАЛҚИМГА ХИЗМАТ ҚИЛАМАН

табининг илғор тажрибаларини ўрганиб миллий ўзбек журналистикаси татбиқ килиш.

Мен келажакда Ўзбекистон юқсак таракқиётини ўзбекистон ҳалқаро жадиди. Юртимизнинг эртаги куни мен ва тенгдошларимнинг қўлида. Биз шу юртда угайдик, таълим олдик, элимизниг ўз фарзандларига ғамхўрлик хиссиси туйдик. Ватанпарварлик туйгуси... Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат қиласман. Баландларвуз гаплар билан эмас, оддий, аммо ижобий ишлар билан одамларнинг кўнглиги туйдик. Менимча, ҳамма нарса оддийликдан бошланади. Бир сўз билан унинг замирада ётган маъноларни тушунтириб беришим кийин. Киши аввало, чин маънодаги инсон бўлиши керак. Мен доимишу шу ақида амал қилишга ҳаракат

Ўша сигирни сотиб олганимиз ва кейинроқ ўғирлатиб қўйганимизни ҳалигача тез-тез эслаб кўяман...

Мен ёш бола эдим. Аввалига битта сигир, битта бузогимиз бор бўлиб, ўша қора-қашка сигирнинг сут-қатиги рўзгоримизга ҳар қалай етиб туради. Уруш бошланшидан бир-икки йил аввал сигиримизнинг ёнига яна битта она-бала мalla сигир сотиб олди.

Бир қараща рўзгоримиз тўкинлашиб бораётганек, кўни-кўшиларнинг олдида обурӯ нуфузимиз бир қадар ошаётганек кўринарди. Лекин, хайрон қоларлиси шундаки, кейинги сигирни сотиб олишимиздан отам ҳам, онам ҳам хурсанд эмасдилар. Мен етти-саккис ёшлардаги бола гоҳида ота-онамнинг ўзаро гаплашганларини эшитиб қолардим.

- Шу сигирни сотиб олиб тўғри иш қилмадик чори, -дердилар отам. - Бизга ўзи текин нарса ёқмайди, кўп синағанман.

- Мен ҳам, отаси, тариқча суюнганим йўқ шу сигирни олганимиздан. Сутидан ҳам ўзимизнинг сигирнига қўшасам дейман. Болаларгаям ичирмасам дейман... Сигирдан ортган пул ҳали кўпми?

- Унча кўп эмас, таги қўриниб қолди, онаси...

Ота-онамнинг гапларидан менга маълум эдик, шу иккичи-мalla сигирни сотиб олганимиздан кейин анча-мунча пул ортиб ҳам қолган экан. Отам тогамнинг ҳузурларига борибдилар-да: "Мулла Мелибод, сиз китоб кўрган одамсиз, шу пулни ишлатаверсан бўладими?", -деб сўрабдилар. Тогам эса, аввали кичкина худой қилиб юборинглар, кейин пулни топиб олган Мусабекнинг ўзига кийим-бош олиб беринглар, деб фатвонамо гап айтибдилар. Қолганига бозордан ул-бул нарса харид қилаверсангиз бўлади, дебдилар. Лекин харид пайтида сотувчи билан кўп ҳам тортишиб савдолашавермаслик лозимлигини хам айтибдилар.

Муса акамга қишилик этик, янги кўйлак-шим сотиб олинганини эсладим. Мендан роппа-роса саккис ёш катта Муса акамнинг кейинги сотиб олганимиз малла сигирга ва ундан ортган пулга қандайдир алоқаси борглигини англардим...

Шу тариқа оиласизм кўш сигирли хонадон сифатида ҳаёт кечираверди. Бу орада уруш бошланди, одамларнинг ахволи тобора оғирлашаверадиган ойлар, фасллар бирин-кетин доҳил бўлаверди. Мен ҳам бир-икки ёшга улгайдим. Муса акам эса бинойидек йигитга бўлиб қолди. Рўзгоримиздаги ахвол кўпчиликникидан фарқ қиласди: эрталаб обиёнгина атала, тушлика айронга нон ботириб ейиш, кечкурун яна атала... Лекин гузаримизда бизнинг яшашимизга ҳавас қиласди. Гангарлар ҳам бор эди.

Ўшандай таҳликали кунларнинг бирида, аникроғи, тунларнинг бирида сигиримизнинг биттасини ўғирлатиб қўйдик. Онам эрталаб барвакт турб, моллардан хабар олиш учун борсалар, оғилининг эшиги очиқ эмиш. Муса акамнинг пулига келган кейинги малла сигиримиз бузоги билан йўқ эмиши ўзимизнинг аввали сигиримиз, гўё ҳеч нима бўлмагандек ёнида бузоги билан кавш қайтариб ётганмис. Онам сенкин бориб отамини уйготидилар ва оҳисталик билан малла сигиримиз йўқолганини айтибдилар. Отам ҳам гўё хавотирга тушадиган ахвол юз бермагандек, юз-кўзларини силаб ўрниларидан турибдилар-да, бемалол ювишиб келибдилар.

- Кизик бўлибди-да-а, -дебдилар отам нонушта пайти. - Оббо малла си-

гир-е! Ўгри олиб кетганмикин ёки ўзи ечилиб нари-берига кетиб қолганмикин?

Онам у кишига жавоб берди:

- Ўгри олиб кетган-да. Сигирнинг ҳам, бузоқнинг ҳам арқон қозик ёндан кесилган. Молнинг ўзи арқон кесишини биладими?-дебдилар.

- Ўғриларга ҳам қойилман!-дебдилар отам бамисоли чумоли чақанчалик ачиши билан. Ҳалолини қолдириб ҳаромини олиб кетишибди-я. Уфф... Ўтники-ўтга, сувники-сувга, қолди катикнинг пули, деганлари шу бўлса керак-да.

- Мусагинам катта йигит бўлса ўша сигирни сотиб келин олиб берасизмикин, деб ўйлаб юрадим. Ўлаганим бўлмади, -дебдилар онам.

- Бир ҳисобдан яхши иш бўлибди, онаси-ҳаромдан ҳалос бўлгандек енгил тордик. Кўявер, ҳеч ўйланма, асли текин келуди, охирида текин кетди...

Шу тариқа малла сигиримизнинг ўғирлангани ҳақида ҳеч қаерга хабар ҳам қилинмади, шов-шув ҳам кўтарилини. Ҳовлимизда сигир ўғирланиш ҳодисаси юз берганини бирорлар билди, бирорлар билмади.

Шу шандан бери қанча сувлар оқиб кетди, неча ўнлаб йиллар ўтди. Шу йил май ойининг дастлабки кунларида Муса акамнинг 75 ёшлик тўйлари бўлиб ўтди.

Пири бадавлат акамизни табриклиш учун у кишининг фарзандлари, неваралари, қавим-кариндошлар каттагина дастурхон атрофига йи-ғилдилар. Асосий табриклиш-ташаккурлар билдирилиб, озчилик қариндошлар қолганимизда мен акамизга бир маҳал ўғирлатганимиз малла сигир воеасини эслатдим ва ўша сигиринг пули қаердан келган эди, деган мазмунда савол сўрадим. Акамиз ўша гапни қисқагина хикоя қилиб, изоҳлаб бердилар.

- Уста Маҳмуд акамнинг дарвозаси рўпарасида катта ариқка ўрнатилган сув ўлчагич-дарғат бўлард, ўзинг ҳам эсларсан... Дарғатдан сув тушадиган жой чукур бўлгани учун болалар ўша жойда чўмиллишни ётиришаради. Мен ҳам-ун уч-ун тўрт яшар ўсмир ўз тенгдошларим билан чўмиллигим келди. Чўмилатириб дарғатдан сув тушадиган жойда қалқиб турган бир тугунчага кўзим тушди. Эскироқ белбогчага ўралган тугунчага. Тугунчани аста ушлаб кўрсам пулга ўҳшайди. Бошка болаларга билдиримай кийимларим ёнига олиб бордим-да, кийиндими уйга жўнадим. Уйга келсан онам қўшни хотинлар билан ўтириган эканлар. Ҳеч кимга ҳеч нима демадим тугунчани томга олиб чиқдим. Сувда увиган пулларни битта-биттабориб ёйдим. Кечга яқин куриган пулларни санаб кўрсам, роппа-роса ўттиз уч минг сўм экан. Кечкурун ота-онамга айтдим. Отам: "Эгасига қайтариб бериш керак", -дебдилар. Онам: "Эгасини қаёдан топлади?", -дебдилар. Уч-тўрт кунгана ҳаммамиш индамай юрдик. Кейин бошка харажатлар қилдик. Сигирнинг нима бўлганини ўзинг биласан... Уч-тўрт йилдан кейин пулнинг эгаси маълум бўлди. Навоийномли жамоа ҳўжалигининг кассири аллақандай зиёфатдан маст бўлиб қайтаётганида тугундаги пулни тушириб қўйиди. Ҳўжалик фермасида боқтираётган молларини сотиб аранг кутулган экан. Бизнинг оиласизм эса у пайтда ўшанча пулни эгасига қайтариш имкониятига эга эмас эди...

Оқилжон ХУСАН

МАЛЛА СИГИРНИНГ ЎҒИРЛАНИШИ

ЯХШИ БИЛАН ЁМОН

Қадим ўтган замонда бир дошишманд бўлган экан. Унинг Фозил исмли ёлғиз ўғли бўлган экан. Дошишманд кексайлан чорига ўғлига кўп насиҳатлар қилиби, кейин ушбу шеъни ўқиби:

Яхши бўлса йўлдошинг,

Жонинг роҳатда бўлар.

Ёмон бўлса йўлдошинг,

Кўзларинг ёшга тўлар.

У пайтларда ёш бола бўлгани учун отаси айтган ўгитлар, ҳамда тўртлик ҳикматининг маъносига тушунмабди. Умр эса шамол каби тез ўтаверибди. Фозилнинг ҳаёт кечириши кийинлашибди. Буни ўйлаган Фозил:

"Бу юришим бўлмас, шаҳарга бориб, ҳар кимнинг хизматини қилиб, озигина пул ишлаб келай", -деб озиқ-овқатлар олиб йўлга чи-

кибди. Йўлда кетиб бораётса, бир одам учрабди.

- Болам, қаерга кетаяпсан?-деб сўрабди йўловчи.

- Шаҳарга иш қидириб кетаяпман, озроқ пул ишлаб қўйтмоқчиман,-жавоб бериби Фозил.

- Баракалла! Мен хам шаҳарга кетаяпман.

Иккаламиз йўлдош бўларканимиз-да,-дебди ҳалиги киши.

Улар узоқ йўл юриб чиқибди. Бир жойда ўтириб овқатланмоқчи бўлишибди. Шунда ёши улуғ киши: "Аввал менинг овқатимни ёб тутгатайлик. Сендаги овқатларни кейин ермиз. Нега дессанг мен кекса одамман, узоқ йўлга тутун кўтариб бора олмайман", -дебди.

Фозил у кишининг айттагларига кўнибди. Бу йўловчи кенг феъли,

саҳий одам экан. Фозилнинг иши юришиб, уйига кўп пул ва совфа-саломлар билан қайтиби.

Шаҳардан келтирган пулларни тутгагач, иккича маротаба йўлга чиқибди. Бу сафар ҳам унга бир йўловчи учрабди. Иккаласи йўл юриб кетаверишибди. Кечга яқин бир ерга келиб овқатланишига ўтирибдилар.

- Болам, биринчи сенинг овқатин-

гни ёб тутгатайлик.

Менинг овқатимни кейин ермиз,-дебди

йўловчи. Фозил унинг галига кирибди. Овқатни ўтрада баҳам кўришибди. Коринлари тўйгач ухлашибди. Эрталаб яна йўлга чиқишибди.

Бир неча кун йўл юришгач, Фозилни овқати тугабди. Бундан вокиф бўлган ҳалиги йўловчи:

- Болам, сен ёш йигитсан, йўлбўйи одамлардан садақа сўраб, шошмасдан кетаверасан. Менинг шошилинч ишим бор эди. Тўғрига юриб кетмасам бўлмайди. Агар ме-

нинг овқатимни есак, иккаламизга ётмайди. Уз кунингни ўзинг кўр,-деб Фозилни йўлда қолдириб кетиби.

У кўнгли тор, хассис одам экан. Фозил кун бўйи кўз азоб кўрибди. У кўп заҳм-закумлар чекиб, ўлар холда шаҳарга етиб келиби. Фозил ёв ичига кирса, эл бўлиб кетадиган, зийрак, ақлийигит бўлгани учун тезда иш топиди. Бир куни шаҳар ичига айланиб юриб, ўша бахил, кўнгли тор одамни учратиб қолиби. Бечора озиб-тўзиб кетиби, ҳар уйга кириб, хайр-эҳсон сўраб юрган экан.

У киши дебди:- Болам, усти-бонинг янги, рангинг яхши. Сен бунга қандай эришдинг?

- Ўзимнинг пок қалбим ва ҳалол меҳнатим билан, -дебди Фозил.

У киши уялганидан тескари қараб кетиби.

Бахридин ТУРҒУНОВ
тайёрлади

БУ ЙЎЛДАН ҚАЙТМАЙМАН...

“БИЗЛАРНИ ОДАМЛАР ТЎГРИ ТУШУНИШАРМИКАН?”-4-сон
“БИРОВНИНГ ЭРИ УЧУН КУРАШМАНГ”-15-сон

Хурматли Гулчехрахон! Мен мақолангизни ўқиб чиқдим. Агар ишонсангиз, роса йиглаб ўқидим. Чунки мен ҳам 28 ёшиданда 49 ёшига кирган Муроджон акага иккичи хотин бўлиб турмушга чиқдим. Яширинча ўқитилган никоҳимизга роса 8 ой бўлди. Сабаби, биринчидан мен ўғил тўйидан озгира вақт оддинроқ элга ошкор қиласми дедим, иккичидан Муроджон акамнинг 17 га кирган қизлари бўйи этиб турибди. “Шу қизимни чиқарсан, кейин ахлимаҳалламизга маълум қилиб эл қаторни онамни жўнатиб, кўчингизни олиб кетамиз”, дедилар. Янги ўй сотиб олиб, ўғлим номига ўтказиб бердилар. Ўзим олий маълумотлиман. Иккичи касбим-ҳам чеварман, ҳам попоп тикаман. Янги уйни яширичча бўлса ҳам жихозлаб тўлдириб кўйдим. Телевизор, музлаткич, магнитафон, ҳатто чойнак-пилёлани ҳам бозордан янги сотиб олдим. Аввалига бузилган рўзгоримдан бирор буюмни янги рўзгоримга араплаштирадилар. Никоятда янгина орзу-хавас билан ҳаётта кириб келдим. Ўзимни баҳтилман деб хис кирилни истайман. Аслида бу баҳти бирорвинг, яни менга ўшаган бир аёлнинг баҳти устига курилганини ҳам биламан.

Мурод ака билан танишиб қолиб, аввалига салом-алик қилиб юрдик. Мени ниҳоятда хурмат килардилар. Эрим йўқлигини биллиб қолгандаридан кейин б ёдан ошироқ ҳаётимини кузатдилар. Ўзларининг айтишларича хотинлари билан солиширибдилар. Гўёни, менда анча-мунча ёлларда йўқ характерлар, ўзгача муомала, чақон харакат, меҳнаткашил, чиройли муносабат бор эмиш. Мана шу томонларим у кишини ўзига тортибди. Менга кўнгли борлигини айтганда ҳанг-манг бўлиб қолганман. “Мурод ака, мени севиб колишига ҳаёнинг изйў, ҳеч қачон сиз ўйлаган аёл бўлолмайман. 22 йил яши яшаб келган ўз аёлнингизга жабр қилманг, 5 нафар фарзанднинг бор экан. Менинг ўйларим ўз отасини танишиади. Мен ҳеч қачон сизни айтган гапнингизга хўт дейёлмайман. Рўзгорингизга, фарзандларининг изоига оёқ босолмайман”, деганман. Мурод ака бўлса менга қараба: “Сенсиз ҳаётимнинг йўйдир мәъноси, Сенсиз ҳаёндирман, каро ердуман”, деган шеъри айтиб кетгандар. Шу гаплардан кейин 2 очча вақт мобайнида муносабатимиз шу даражага бордикли, ўзим билмаган ҳолда “хўп”, деб кўйдим. Эртасига Мурод ака устахоналарига 81 ёшли оналарини бошлаб олиб келдилар. Мен билан таниширидилар. Оналари бетларимдан ўпид, кучоқлаб кўришдилар. “Уғлим танлаган чевар қиз

сиз бўлсангиз, майли мингдан-минг розиман. Никоҳ ўқитиб олинглар, ҳаром юрманглар. Ҳозирча ўзларинга пинхона эҳтиёт бўлиб “этаж” да яшаб туринглар. Ўғилларингизни ҳам Муроджон олдига олиб келиб кўрсатиб, унга ўргатиб туринг. Мен ҳам этажларинга бориб турман. Хўпми, қизим. Ўглимга яхши гапиринг. Яхши муомалада бўлинг. Ўз аёлдан кўнгли тўлмаган. Бепарворок, бироз заҳаррок, нима бўлса ҳам бешта боласи бор, ахратини иложи ўй. Зериккан, сикилган пайтда сиз маълам бўлинг қизим”. Анчадан бери бир қизни учратиб кузатиб юрибман, синашта, кўлдида ҳунари бор, нинага термулиб, меҳнат қилиб, бола бокади. Шу қизга бора-бора ўрганиб қоляпман. Ҳен нарса мени қайтара олмаяпти”, деб гапиринг юрарди.

“Яхшилаб ўйладингизми, кейин қийналиб қолмас-микиниз”, десам: - “Мен роса ўйлаб ҳукм чиқардим. Бу қизиз яшай олмайман. Қийналсан ҳам курашман. 2 ўғли билан яхши қўриб қолдим. Уларни ўғлим сифатида тан оламан. Иккала оламни ҳам бир хил қилиб олиб юришга вайда бераман”, деди.

Мурод аканинг оналари никоҳимизга оғотиҳа бердилар. Ўша кундан кейин бир ҳафта мобайнида, бъязи нарсалар мени ўйлантириб кўйди. Кечалари йилгаб, тўлганиб, ўзимдан-ўзим Мурод акага шеърлар ёза бошладим. Ортиқча гап-сўзларни, “кундош” деган балони, тавна-дашномларни кўтара олармайман, деган фикр тинчлик бермасди. Яхши номи қиҷон чевар эдим. Ҳамма мени 2 бўлган “чурк” этмасдан ўтирамига учун мақтаб тилга олишарди, энди мени эшиттан одамлар нима деркин, ота-онам, aka-опаларим билишса нима ишлар бўлишини тасаввур қилсан, қўриб кетардим. “Хотинингизни билил қолиши мени қийнаса керак”, дедим. Мурод акага. Мурод ака: “Ғиринг демайди. Ўзидан кўрсинг, эрекак киши уйда меҳр тополмаса, кўчадан ахтаради. Ҳар кандай уриш-жанжалдан химоя бердилар.”

Ҳозирча ота-онамнида турибман. Бу орада кундомин ҳам билиб килдилар. Аммо, мени қаерда қўриб колса ҳам бирор марта уришмади. Факат орқамдан “тошлар” отаётди. Мурод ака мени “кундош” деган балодан ўзлари асрарган ҳолда яшаб келиятилар. Фарзандлари ҳам билишади. Ҳеч ким ҳеч нарса дегани ўй. Мурод ака мени доимо “ўзингизга оро бериб, ясаниб юринг, сочингизни чиройли “причёска” қилиб юринг, менинг олдимда доимо мағрур юринг”, дедидилар... Ҳозирча тинч яшайман..., факат...

Гулчехрахон! Сиз худди менга ўшаган аёл ҳақида ёзбисиз. Айнан менинг ҳаётим. Ҳозир Мурод акамни

шунчалик севиб қолдимки, ҳеч нарса бу йўлдан қайтаролмайди. Сиз мактубингизда ёзганда бу инсон ҳам мен хоҳлаган пайтимда ёнимда бўлолмайди. Буни Мурод акамни ўзига ҳам айтганиман. “Сизни доимо соғининг яшайман” деб. Бу ҳаётни ўзим тандадим. Ҳаётнинг мураккаб томонларига бўйсунишга маҳбурман. Гулчехрахон, Сиз менга яхши, қонуний хотин қилиб оладиган эр чикмаган деб ўйлайсизми? Ҳаммаси ҳам фарзандини биттасини ёки иккалласини ҳам онамга ташлаб кетишимни сўрашган. Биринчи қонуний эрим нима қилиб бердио, иккичи қонуний эр нима қилиб берарди. Ҳатто алимент ҳам олмайман-ку. Яна тақрорлайман. Мени мол-дунё қизиқтиримади. Агар қизиқтиригандан нинага термулиб кечалари ухламай кўйлак ёки чорсак қўйиклар тикмаган бўлардим. Шунинг учун сиз айтмоқчи, бирорвинг эри бўлган Мурод ака билан иккичи хотин бўлиб яшаш менга маъқул келди. Бу ҳаёт қадрилор бўларкан. Бир-биримиз билан уришмаймиз ҳам. Доимо соғиниб кўришамиз. Ўзимни омадиз инсон деб ҳисоблардим. Мана яқинда 150 сўмлик лотореяга “Тико” автомобили ютиб олдим. Мурод ака ҳам хурсанд бўлдилар. “Ақаларингизга беринг, хоҳласа-олишишн. Бўлмаса пулини олиб, тўйга сарфланг. Колганига ўзингизни номингизга чек олиб кўйялик. Ўни ўзим куриб бераман”, дедилар. Якин ойлар ичидаги ўғилларимга тўй киламан. Мурод ака ҳам оналари, опалар билан тайёрларига кўришашти. Якин кунлар ичидаги никоҳимиз ҳақида ошкор қилиб, маҳалла-кўйга эълон киламиз. Ким нима деб гапирса, гапира-версин. Заррача аҳамият бермайман. Ўша гапирланар 4 йил эрсиз ўтириган вақтимда ўзим ёки боламга бир бурда нон берабр кўйишдими? Одамдоз энг асосийи ўзидан қолмасин. Энг катта хатоим-ота-онамдан яширib келганим. Буни тан оламан. Билгандаридан кейин менинг уришишлари, ака-укаларимнинг бошимида ёнғоқ қачишиларни ҳам биламан. Лекин, секин-аста кўнишишади. Тақдирга тан бермасдан илоҳи ўй.

Гулчехрахон, биласизми, ҳаётими энди ҳеч ким ўзгартиролмайди. Ҳатто ўзим ҳам. Узис яшолмайман. Мен ҳам Ситоракондек мухаббат учун курашаман. Аммо зўрлик билан тортиб олмайман. Мурод ака ҳам хотинлари ҳозирча эрини мендан советиши учун ҳаракат қилиб, охири таслим бўлди. Эрини қайтара олмади. Бизнинг тумушмиз ўтиқини эмаслигига ишонч ҳосил қилгандир. Эрга эса: сиз ўзингиз қайтмас экансиз, дод-фарёд қилиб ҷор-атрофга ютуриш имбонида. Бу сизга боғлиқ экан, дебди...

Мен яримта бўлса ҳам ўз баҳтини Мурод акамдан топдим. Ўзим айтгандек “Доимо соғиниб яшайман”, Гулчехрахон, мактубинга ҳам газета орқали жавоб ёзарисиз. Сизга ва бошча газетонларга соғлик ва ҳамиша хурсандчилик тиляб қоламан.

Азиза,
Марғилон

МАШАҚАТЛА ЭРИШГАН БАХТ ЛАЗЗАТЛИДИР
“ЮРАК-БАҒРИМНИ ТИЛМАНГ, ОНАЖОН”-22-сон

Мен бу мақолани ўқиб қайта-қайта мuloҳаза қилдим. Ҳаётда айнан кўп учраган масалалар, воеалар ёритилган. Тажхибада кўп воеаларнинг гувоҳи бўлганман. Шунинг учун ўз фикримни ҳавола этишига журъат

Бола мисоли гул. Унга қанча ғамхўр бўлсанг шунча дуркун ўсади. Шерзоджоннинг онаси ўз ҳаётини эмас, ўглиниң келажагини ўйласин. Бу ўғилнинг фикрлари қанчалик теран. Ҳар икки томонни, ота-она ва оиласи ўйлаб иш қилаяпти. Демак, бу ўтигда ора, номус, гурӯр бор. У баҳт учун, ҳаёт учун курашайти. Етти йил. Бу давр осон кечмандир. Сожидаҳон ҳам шунча ийлини сабр билан кутибди. Албатта сабрли киз баҳтил бўлади. Улардан чиройли баҳтийер ёшлар бунёд бўлади. Шерзоднинг онаси инсоғфа келиб, виждан амри билан Соҳидаҳоннинг келин қўлсинг. Машақатлар ила ёришган баҳт тенгиси лаззатлидир. Ўглиниң ва келгусида дунёга келадиган набираларининг ҳаётини ўйласин. Мана ҳозир бизда ота-она ошна-агайнимин қизларини келин қўлман деб севганини олиб бермагани учун 4 та ёш оиласи барбод бўлаёттир. Бунда биттадан тўрттагача бўлган фарзандлар ота меҳридан жудо бўлиб яшайдир. Улар келгусида ким бўлади? Агар йигит оиласини севмаса 10 та фарзанди бўлсанг ҳам тинч яшамас экан. Буни хозир гувоҳи бўлиб турибмиз.

Хурматли онахон, ким бўлманг, мен каби бир онаси, ўғлингизнинг калбини тўғри тушунинг, уни бир умр баҳтимиз қўлманг. Сожидаҳон ўрнида агар қизингиз бўлса, ўз қизингизни кўйиб қўринг, етти йил кутиш осон эмас. Мен тўрт фарзанд, уч қиз ва бир ўғилини онасиман. Ўглимга ҳам ўзи хоҳлаган қизни олиб бердим. Олти йил бўлди. Келинимизга ҳамма ҳавас билан бокади. Кизларим ҳам тинч-осуда ҳаёт кечираяти. Қаранг, бир тўда набиралар, бундан ортиқ баҳт борми аёл, киши учун! Сиз ҳам яна тақор айтаман инсоғфа келинг-да ўғлингизни қийнаманг. “Ё мени, ё қизни дегин” каби энг қаби; муаммони ўртага солманд. Ўглингиз ҳам бир умр сизлардан норизо бўлмасин. Инсон кўнглини орғитманг, лекин ўз баҳtingиз учун курашинг. Ҳаёт ўзи курашдан иборат, жуда ота-онангиз кўнмаса, Сожида ҳам, Сиз ҳам яна сабр билан кутиб юринг. Севгингизни хор қўлманг. Бошқага уйланманг. Бир кунмас бир кун ота-онангиз инсоғфа келади. Факат илтинос, улар дилини ранжитадиган ҳақоратли сўзлар ишлатманг, чунки бир кун келиб ўзингиз ҳам ота бўласиз. Авваламбор, ота-онангиз тўғри тушуниб, баҳtingизга зомин бўлмас. Эҳ, ота-оналар, фарзандлар калбига ҳам қулоқ солинг.

Хадича МўМИНОВА,
Карши шахри.

ЧЎКАЁТГАННИ ҚУТҶАРИШ-САВОБЛИ ИШ
ЧОРШАНБАДАН-ЧОРШАНБАГАЧА
“МАКТУБЛАРИНГИЗДАН БИРИ”-33сон

Д.Расулованинг мактубини ҳам ва унга бош мухаррир Д.Сайдова имзоси билан берилган “Таҳриридан” жавобини ҳам ўқиб чиқдим.

Д.Расулованинг кўйинчалик билан: “Кал-кatta хотинларининг уччалик чиройли эмасман. Лекин эрим ҳам, ўйнашим ҳам бор. Тилло тақинчоқларим кўп. Охирги фарзандим ўйнашимдан. Энди виждан азобида қийналяпман, менга маслаҳат берингар... таҳлиддаги мактубларини ўқисам нафротим кўзлиб кетади. Ахир бундай мактубни рўйномада қичаришларни сўрашнинг ўзи фирт виждансилил экасми?”, деб ёзибдилар. Мактуб сўнгиди эса Д.Расурова фикрларини яқунлаб, “... Уларга маслаҳат бериншинг ўзи гуноҳ”, дедидилар (чиқилилар бизниси-З.И.).

Тўғри, бехаёлик, бемаъни ҳаёт кечириш ҳар қандай тавқи-лаънат ва нафратга лойиқдир. У, инсонни маънавий тубанинг боткогига ботиради. Лекин бизнингча ана шу ботқоқлиқда ботаётган кишини қутҷарашга азми-ният қилгандар гуноҳ эмас, балки сабоб иш қилган бўлдилар. Шу боис Д.Сайдованинг муаммони таҳлил кулишига бир томонлама ёндошганиларига ҳам, таҳририятга кўйган “айблари” ҳам кўшилиб бўлмайди. Биз бехаёларни химоя килишдан олисмиз, факат масалани чукуррек.

Маълумки, “Байй парвардигордир”, деган хикмат бор. Бунинг маъноси ёлғиз буюк яратувчи Оллоҳина ҳар қандай хато-кусрлардан ҳоли, пок ба бенуқсондир. Бандаси эса хато-камчиликлардан ҳоли эмас. Ҳатто инсоннинг тарихида “биринчи муаллим”, “инсон ақл-заковатининг буюк тимсоли”, деб ном олган Арасту ҳаким бўлса-да, ёхуд ватандозимиз улуг аллома Ибн Сино каби комуси билмилар соҳиби бўлса-да. “Барибири инсон камчилик-нуқсонлардан ҳоли яшай олмайди”, деган эканлар. Шунинг учун, “Ҳар тўқисда бир айб бор”, деган хикмат ҳам бекорга айтилмаган.

Бас, шундай экан, инсон ўғрими, хиёнаткор, зинокорми, ўз айбига пушаймон бўйиб тавба қилган ва виждан азоби илиа хидоят ўйлига юзлаётган экан, унга ёрдам бериш мақсадга мувофиқ ва савобли ишдир.

Донолар, бу оламни “Қайтар дунё”, дейишиади. Демак, ҳаётда яхшилика яхшилик, ёмонликка ёмонликка бўлар. Ҳар қандай ёмонлик (жумладан хиёнаткор эр ҳам, хотин ҳам) жазосиз қилмагай. Бу жазо Ҳадиси Шарифда ёзилганидек, “Ал қасосу минал ҳақ” мезони асосида жорий қилинади.

Юкорида баён қилингандардан келиб чиқиб, мен таҳририятнинг “Тубзис жар ўқисига келиб қолган одамни “баттар бўлсун, у шунга лойиқ” деб итариб юришиб осондан осонроқ иш, аслида. Лекин унга мадад учун кўн чузиш, елкасидан сувб турганиш, ҳаётнинг минг бир машақатларини енгиг, галиб келиб яшашга ундаш, яхшилар сафига кўшиш, яхшилар сафиги кенгайтириш... бундан ортиқ улуг савоб иш борми”, деган дил сўзларини батамом кувватлайман ва табриклийам.

Зайниддин ИСАМУХАМЕДОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи

ТАБРИКЛАР ВА ЭБЛОНАЛАР

**Кизим
ШОИРХОН!**

Таваллуд кунинг билан табриклайман. Оллоҳдан сенга сиҳат-саломатлик, узок умр тиляб, онанг Нафиса, фарзандларинг Элдор, Шохиста

**Хурматли
СҮЯНХНОН!**

Сени таваллуд айёминг билан самими кутла ҳаман. Ўқиши яшларингда омадлар тилайман. Жамила она ва Олим аканинг баҳтига доимо соғ бўлгинг.

**Этиром билан,
тогант Үринбой.**

**Севимли
аяжонимиз
МАВЛУДА
САЙДОВА!**

Сизни таваллуд кунингиз, 46 ёшиниз-ла кутлаймиз. Сизга бокий умр тиляб,

Фарзандларингиз.

**Мехрибон
онажонимиз
СОИБА
ШОНАЗРОВА!**

80 ёшиниз кутлуг бўлсинг!

**Бахтимизга доимо соғомон бўлинг!
Фарзандларингиз, на-
бира ва эвараларингиз.**

**Азиз
онажонимиз
ХОЖИНИСА!**

Таваллуд кунингиз муборак бўлсинг. Сизга соғлик, баҳт тиляб, қизингиз Камола, күёвингиз Иzzat, невараларингиз Иброҳим, Икром.

ДИЛ ИЗХОРИ

ОИЛАМНИ САҚЛАБ КОЛИШИМ КЕРАК...

Турмуш курганимизга бу йил 5 йил тўлади. 2 та қизалоғим бор. Ёшиг 23 да. Эрим мендан 10 ёш катта. Афт-английдан нолимайман. Ўзимни хунук хисобламайман. Одамларнинг айтишича, чиройли ҳам бўлсан керак. Эримнинг ҳам хусни жойида. Пул топади. Бир рўзгорнина эмас, балки 2-3 рўзгорни бақишига курби етади. Болаларга меҳрибон. Хўш шундайдек экан, яна мақсадинг нима дерсиз!

Эримнинг менга нисбатан тилиши шунаканги ёмонки, у сўзларни эшитса, илон ҳам турган жойида пўст ташлаб юборади. Ўзи жуда рашичи. Унинг олдида Отелло ҳам иш эшолмай колса керак. Кўчада ноҳос бир эркакка қўзим тушиб колса-да балога учрайман. Ўша куни тұхмат ва ҳақоратлар ёмғири остида коламан. Мен ўзим табиатин покиза, жуда диндор одамман. Хиёнат кўчасига қайрилиб қарашга ҳам ботинломайман. Дилимда Оллоҳим бўлса, оиласидаги Оллоҳим эрим, деб хисобламайман. Эримнинг ҳар бир сўзи мен учун қонун. Эримни пайлокларигача дазмоллаб, ўзим кийдириб қўяман. Керак бўлса сиз ишонмассиз, ваннада ўзим ўйламириб, кийнириб қўяман. Эримни чин дилдан, пок муҳаббат билан севаман. Эрим ҳам мени севар, лекин бунга ҳозирги кунда ишончим йўқолиб боярти. Бунга сабаб, эрим мени хиёнаткорликда айблайди. Лекин ҳеч қачон хиёнат кўлмаганин, қўлмайман ҳам! Эрим кўп ичади. Ичидолса тамом, гурбатли кунлар бошланади. Мени бузукдан олиб бузукча чиқарди. Минг ялиниб, уни ишонтирмоқчи бўламан-қани ишонса! Нече марта ўйлайман, ажраб кетиб, кутупсаммикан, ё ўзимни ўйдираими?”, деб. Лекин шайтонга хай бераман. “Кўй, ўлишга ҳаққим йўқ. Икки болам учун яшашим керак...” Аламимни ўғидан оламан. Лекин шунаканги асабий бўлиб қолгаман-ки, жаҳали чиқса ёёқ-қўлим қалтириб бошлайди. Уйимиз ёндан ўтган машиналар шовкини ҳам асабимга тегади. Эшик-тешикни беркитиб оламан. Кўчага жуда камдан-кам чиқаман. Кўчага чиқсан фикри дилим ўзимни машина тагигами ташлаб ёки бирон нарса килиб ўйдирим келади. Нече марта эрим кўлимдан тортиб қолди. Невропатологга боргандик, текшириб “Невроз”, деб диагноз кўйди. Хомиладор эдим. Дорилар мумкин эмас экан, даволанмадим. Икки қизимни кўриб ала-мимдан ўйлайман. Эр-хотин бир-бirimiziga begonadai-miz. Эрим менга ўлгудек интилади. Лекин мен ўта совукман. Ўндан совиб бораюман. Кейин жанжал чиқади. Энди нима килишига ҳайронман.

Ажрашиб кетай десам, эримни бошқаларга бергим ҳам йўқ. Нима маслаҳат берасизлар. Оиласини сақлаб колишим керак. Зора, эримга ақл бериб колса худойим! Бу хатимни эрим ўқиса балки инсоғфа кириб қолар? Сизлардан маслаҳат сўрайман: Мен қандай йўл тутсам тўғри бўлади? Исиммни сир тута қолай.

“Муштарий”

ЧАҚАЛОҚ БЕКОРГА ЙИҒЛАМАЙДИ

Чақалоқнинг қандай йиглаётганилигига эътибор берсангиз, уни нималар бе-звота қилаётганини билиб олишингиз мумкин:

Йиги - болан муносабатнинг асосий усули. З ҳафталигида бола олигига, таги ўхлланганилигига ёки унга эътибор бермаётганилигига қараб турлича йиглашни ўрганади. Агар бола кўп йигласа, безовта бўлаверса, демак бунинг мукарар-пар сабаби бор. Текшириб кўрин! Таги қуруки? Корни тўқми? Сөвқоттани ёки исиб кеттани йўқми? Балки чанғандир! Териси бичилган-бичимаганилигини кўрин. Кийимлари нижик бўлиб, баданига болтанда ҳам у йиглаиди. Балки бўлиб қолгандир?

Бола бир мариомда, хатто тўхтовсиз йиглаяти - демак оч. Йиглаиди атрофа аллангайди, ўзига эътибор талаబ қўялти.

Баланд овоз билан ўқсиниб йиглаяти-жаҳли чиқсан.

Узок, баланд овоз билан тўхтовсиз йиглаяти, - унинг бирор жойи оғрияти. Чакалоқнинг ичакларига газ йиглиб, корни дам бўлгандга ҳам у безовта бўлиб, буралиб-чираниб йиглаиди, оёқларини корнига йигиб олади. Бундай пайтда чақалоқни эмизишдан олдин корни билан 3-5 дакиқа ётқизб кўйиш керак ёки иситилган йўргак, жун рўмол ёбиқ кўйилса, шунда газ чиқиб кетади.

Болани кўлга олар экансиз ҳеч қачон жаҳл қилманг. Бундай ҳолда у йигини яна кучайтириши мумкин. Асосийси, агар бола тўхтовсиз йиглаш бошласа дарҳол шифокорга мурожаат қилишини унутманг!

Махмуда КОСИМОВА,
шифокор

ЭРКАКЛАР... УЛАР ҲАР ҚАЛАЙ ҲАР ХИЛ

Эркакларнинг ҳаётида энг биринчи аёл унинг онаси хисобланади. Шунинг учунни ҳаёта кейинги учрайдиган аёлларга нисбатан онанинг таъсири кучлироқ бўлади. Агар она рашикли феъл-авторга эга бўлиб, ҳамма нарсани ўзига тортса, доимо текшириб туришга одатланса, ўша онанинг ўғли вояғи етгандан сўнг ўзининг умр йўлдошига нисбатан ҳам шундайди тутади.

Мабодо она бепарво ва хис-туйғусиз бўлса унинг насли (ўғли) ҳам шу нарсага риоя қиласди. Ўзининг умр йўлдошига юрак тўйуларини жуда қинчиллиллик билан изкор қиласди.

Агар ўғил билан она бир жон-бир тан бўлиб, бир-бirlari-ни оғиз очмасларидан тушунб олсалар улар умрларининг охиригача илик муносабатда бўладилар. Уларнинг яхши муносабатлари келинни ҳам маслаҳатдош бўлиб кетишига ундайди.

Буларнинг ҳаммасини хисобга олган ҳолда ўзингизга қулайини танлаб оласиз. Одатдагидем муносабатда онасини кўллаб-куватлаган эркак албатта умр йўлдоши билан маслаҳатлашиб иш тутади. Унинг ҳар бир фикрига кулок тутади ва ўз навбатидан унга нисбатан ўз қарашпини ҳам ифодалайди. Бундай эр-хотинлар мустажкам оила куриш учун керакли шароитни кийналмайгина яратиб оладилар. Демак, фарзанднинг баҳтили ҳаёт кечириб кетишида онанинг тарбияси ва муомаласи катта аҳамиятга эга экан.

Махкам КЎЧКОР ўғли

МАСЛАҲАТХОНА

Болалагимни эсласам, ёдимга күпроқ отажоним тушаверади. Бўш колдим дегуна чўзимни бирон юмуш билан чалғитишига ҳаракат қиласман. Тўғрисини айтсан, отаси борларга ҳавасим келади. Отажоним риҳлатга юз тутганда атиги 44 ёшда эканлар. Бир чаласавод фельдшернинг нотўри ташхиси туфайли кўричили ёрлиб кетиб, отажоним азобда қолган эканлар.

Дугоналарим оталари ҳақида гапириша мен бер чеккада мунғайиб ўтирадим. Бир куни пахта йигим-терими эди. Тушлика қизлар билан эндишина тушлик қилиб, тутларнинг соясига эртанин куннинг режесини тузабётанди. Ушандан бир дугонамизнинг туғилган куни бўйли, уйдагилардан қандай қилиб жавоб олишини, ким нима дейишини гапираётганди. Кимнидир отаси қаттиқўллигини, яна кимдир онаси жавоб бермаслигини бирор бир баҳона топиш кераклигини маслаҳат қиласарди. Ичимизда Гули дугонамининг синглиси ҳам бор эди.

- Хонбигига маззал-деди у.

Дугоналарим ялт этиб унга қарашиб.

- Нимага?, -деде бараварига саволга тутишиди.

- Отам руҳсат бермайди деб ўтираймид, отаси йўқ-ку? Онаси эса дойм қўнглига қарайди.

Шу пайт устимга бирор бир челак сув кўйгандек бўлди. Секингина сирғалиб кўзим ўшга тўлганча улардан нари кетдим. Дугоналаримнинг эса: "Ул, нимага ундан дейсан, хафа қилиб кўйдинг-ку! Сенгяма шундай дейишиш яхшими! Бор, кечирим сўра!", -деган гапларини ўтиздим. "Наҳотки, бирорвонинг дилини оғритиш шунчалар осон бўлса, кечирим сўрагани билан отамни қайтари берармид?", -деган ўй-хаёллар билан ариқ чеккасига бордим. Тўйиб-тўйиб йигладим. Уша куни мен уларга қўшилмасдан пахта тердим.

Гоҳида шундай бир инсонлар бўладики, юзингда кўзинг борми демасдан "Етимча, сагир" деб ҳақорат қилишади. Хеч ким дунёга устун бўлмайди-ку. Эрта бир кун ўзларини ҳам босхига шундай кунлар келиши мумкин-ку.

Яна болалигимни эслайман. Пахта йигим-теримига Кўшрабод туманидан ҳар йили ҳашарчилар келарди. Отажоним ҳам қўшрабодлик эди. Энг яқин дугоналарим келган ҳашарчиларнинг ўқитувчиларини: "Кара-чи, онтага ўшҳайдими, ахабмас, қариндошинглар чиқиб қолса", -деб қисташарди. Шундай кунларнинг бирорда амакимнинг Маҳфузас ислими қизларни топиб олдим. Уша куни ёки уйга олиб бордим. Кунвоним чексиз эди. Улар ўйларига қайтгучна Маҳфузас олиб бизниги келиб турди. Кетишгач бизниги ҳеч қим, ҳаттоқи амакиларим ҳам келишмади. Мен эса уларни интиқлик билан кутардим. Ҳозирги кунда ҳам отамни акалар, яъни амакиларим ҳаёт. Аммо, бизни йўқлаб келишмади.

Ўқишини ихтиёр этиб Тошкентга келганимни ҳам кўп бўлди. Тошкент бозорларига тушсам, айниқса майиз бозоридагиларнинг "Кўшрабодликман" деган гапларини ўшишиб қолгудай бўлсан, бир қизиқиши ила уларни кузатаман. Гоҳида эринимасдан қайси қўшилодан эканлигини, амакиларими таниш ёки танимасликларини сўрайман. Шундай кунларнинг бирорда Кўйлик бозорида бир қариндошимни топдим. Шу ерда ўқитувчилар кунлар экан. Улар менга отамнинг ақасини ўғли ҳам шу ерда истикомат килишини, ишланини айтди. Манзилгоҳини ҳам берди. Мен жуда ҳам кунвоним. Аммо ҳар хил хаёлларга бордим. Нима деб бораман. Улар менини танимаса. Қандай кутиб олади. Нима керак деса нима дейман, -деган турли хил саволларга жавоб тополмай бир ой юрдим. Охири журналда бирга ишлаган таниш журналист Абдимўмин акани олдига бориб маслаҳат сўрадим.

- Югурб бормайсанни? Ахир қариндош экансиз-лар? Мени айтди дейсан у куҷоқ очиб кутиб олади. Хеч иккиланма.

- Абдимўмин ака, ахир орадан йигирма йил ўтди. Мен уларни умуман кўрманман. Яхши кутиб олмаса, мулазм бўлиб қоламан-ку?

- Йўқ, синглим! Адашаспсан. У албатси сени кўриб кувонини кетади. Ахир у ҳам мусофириклини ўз бошидан ўтказгандир. Факат эхтиёт бўй!

Мен уларнинг олдиларидан чиқиб тўғри амакиваччам ишлайдиган жойга бордим. Эшик олдида турган кишидан: "Менга Ҳакимов керак эди", -деб сўрганим кўли билан хонасини кўрсатиб юборди. Иккилана-иккилана эшигини тақилатдид. "Кираөверинг", -деган овоз ўшилтиди ичкаридан. Бирордан сўнг бўйни кичикроқ, хуссана ҳам кичикнина бир киши чиқди.

- Менга Ҳакимов керак эди.

- Менман, -деди у.

Нимагадир отами келбатига солиштирдим. Ҳечам ўхшамади. Ичкаридан овоз ўшилтиди:

- Кираөверинг, менман.

Ичкарига кириб салом бердим. Тўрда ўтирган басавлат киши менга бир қараб кўйди-да: "Келинг, ўтириң" деб мулозамат кўрсатди. Мен кийнала-кйнала ўзимнинг кимлигимни, отамни, амакиларимни айтиб бердим. Амакиваччам кувониб.

ЭНАМНИИ ЭСЛАСАМ...

Энамни ҳамма Қизларой момо дер эди. Ҳар ишни билиб-билиб қиласарди, ҳар сўзни дона-дона қилиб сўзлайдиган ажойиб аёл эди. Гоҳ-гоҳида ўтаги чойнага-пиеёлаларни, кастрюл ва челакларни ариқ бўйига олиб чиқиб, кўмуда ишкаб ярқиратарди. Қишлоқ келинлари энамнинг бу ишини кўриб, ўзлари ҳам эртасига ўтаги барча идишларни ялтиратиб, қайналаридан олқиши ўшилтар эдилар. Шу энамдан қолган ҳикмату ўйтларни эслаб-эслаб, бошқаларга айтиб-айтиб юраман ҳамиша...

- Иссин нон ёпган-аёл тандирдан узилган биринчи нонни болаларга улашиши керак, чунки болани подшо деганлар.

- Бирор якинига аза очган аёл сумалак учун буғдой ундириши даркор эмас, негаки кўк устига кўк бўлмасин дедилар.

- Либоснинг сўклилган жойини кишининг устида тикиб бўлмайди, албатта ечиб олиб сўнгра тикиш лозим.

- Остонада туриб кўришманг, остонада туриб хайрлашманг, хосияти йўқ.

- Тирнонки "бисмилло" деб олсангиз, у дунёда гапга айланаб сизни ўраб турди. Тўкилган сочиниг ҳам шундайдай, униси асли керак-нокерак жойларга ташламанг.

- Келин-кўёв чилласи чиқмагунча кундуз куни ясатилган уй ичидаги ухламасин, зинъ тегиси мумкин.

- Янги келинчача кечаси ёлғиз юрмасин, инс-хинслар ҳамла қилиши мумкин, деган гап бор.

- Супрани ёзган киши охирда ўзи йигиштириб олсин, сабаби ўзи оиласига ўзи эгалига қўлсигин, дейдилар.

- Пичон қайраши эркаклар юмуши, бу юмушни аёлни баҳармасин, яхши эмас.

- Қишлоқ келинчачлари то олти ойгача кўк рангли либос кийшишади, қизиз гулдай очилиб юрсига деб уларга кизил-гунафша раёнги кийимлар кийдирилди.

- Хеч қачон гийбат қиласман, бир-бирини гийбат килган кишилар, бузилган хом гўштини еган билан барабар дейилади, Ҳадисларда ҳам...

Энамнинг ҳам гийбатта тоқати йўқ эди. Аёллар тўплла-

дархол ўига олиб кетди. Турмуш ўтоги билан танишириб мени уйидаги қолдириди. Шириндан-шакар қизла-ри бор экан. Янгам ҳам ҳайрон бўларди. Шундай қилиб мен отамнинг қариндошларини топдим, дея барча дугоналаримга фахрланиб айтиб юрдим. Уларнига тез-тоз борадиган буддим. Амаким нимадар кўп ичарканлар. Ва доим хотинларига: "Билиб кўй, бу менинг жигарим бўлади, бир оғиз ортиқа гап гапирмайсан, бўлмаси ўзингдан кўр!" деб таъкидларди. Бир гал мени дея янгам билан айтишиб ғолишиди.

- Ким бу?

- Ойи, сизам танимайсизми? Куёвингизни жи-янларни бўлар экан.

- Эрга теккани?

- Йўқ. Ҳали ёш-ку! Ўқир экан.

- Болам, тезроқ бирортасини топиб тегиб олининг. Бунақ қилиб юрманд, деди онаси но-самимийлик билан.

Бу айланинг сўзларидан дилим оғриди. Янгамнинг онаси савдо-сотик билан ўгулланар экан. Орадан иккى ойлар ўтиб, жианчаларимни соғини борсам, ўйда яна онаси, отаси бор экан. Куда хола яна ғалат-ғалати гапларни гапиди. Мен индамадим. Кетиши тарафадидига тушгандим, янгам руҳсат бермади. Амакингизни кўриб кетинг, бўлмаса мен балога қоламади. Ўтган сафар кетиб қолганингизга роса гап ўшилтман, -деди. Ноилож жойимга ўтирдим. Лекин улар билан бирга ўтиrolмадим. Бошқа хона чиқиб кетдим. Амаким ўша куни жуда кеч кедди.

Нимадир бўйли бураганини шамоллатиб қўйдим. Касалхонага йўлланма олдим. Тошкентда амакимдан бошқа ҳеч кимим йўқлиги учун даволангани кетяпсан деб айтани бордим. Амакимни ўзлари яқин бирор касалхона-нага ўтиқизини мўлжаллади. Мен унамадим. Ўн беш кун шифохонада ўтидим. Орада ўзим келиб янгамга ўтган манзилимни тушунтириб кетдим. Аммо амаким холимдан ха-бар олмади. Яхшияни дугоналарим бор экан. Шулар холимдан хабар олишиб туриши. Шифохонадан тузалиб чиқач анчагача уларнинг бордамид. Туғилган кунимга айтиш учун бордим, холос. Аммо амакиваччам туғилган кунимга ҳам келмади. Орадан уч ой ўтган меҳнат таътилига чиқдим. Сиҳаттоға кетаётганини айтмоқи бўлиб уларнинг бордамид. Эшик кўнгирогини босганд эдим, жианчаларимнинг шўхшодон овозлари ўшилтиди. Мен уларга "эшикни оинглар", -десам улар: "Ая ўйда йўқ, нонна кетди", -дедишиди. Мен "Кетдим" десам улар яна: "Кетма, амма, кетма, оч, оч!", -деб эшикка ёпишишиди. Бироз кутдим. Нон дўконга ҳам чиқиб кетдим. Янгамдан даррак ўйғонди. Секингина оркага қайтидим. Пастдаги ўтиргичда озрок кутдим. Яна тенага кўтарилидим. Эшик ёнидаги кўнгирокни ҳам босмасдан кутдим. Бир вақт эшик очилиб янгамнинг ўёб-бўйчаб алланглаб қарабатинни кўриб кетдим. Салом берсам, алиқ ҳам олмади. Жианчаларим эса югуриб, келишиб менга ёпишиб олишиди. Янгам уларни қарғаб мендан айира бошлиди.

- Тинчликми, янга, нима гап ўзи? -дедим истироб билан. У бўлса қовоғини ўйганча, бетимга қарамай:

- Ҳа, тинчлик! Энди бу уйни ҳам, амакингизни ҳам унунинг! Қайтиб бизнига келманг! -деб эшикни ёпишиб олди.

Шу куни кай алфозда уйга этиб кеддим билмайман. Шундай қилиб, мен энди амакимни ҳам кўришдан, бир оғиз ширин сўзини ўшилтишдан маҳрум бўлдим. Уларнинг пул, нарса сўраб бордамид-ку! Менга факат иккى оғиз ширин сўзу бир чимдим меҳр керак эди, холос. Мехрға ташна инсонга меҳр бериш, наҳот шунчалар кийин бўлса. Амакиҳон, биламан сиз газеталарни севиб ўйқизис. Шунинг учун ўз дардларими газета орқали сизга изҳор қиялпаман. Ўйнингизга ҳам, ишхонангизга ҳам боргим йўқ. Сиздан молу-дунё сўрмаган эдим-ку? Отажонимдан кўрмаган меҳрини сиздан кўраманини, деб ўйлагандим. Афус... Ташхарни ҳам бордими, сизнинг юрагингизни ҳам тошга айлантириб юборган бўлса... Энди ҳечам безоита қиласман. Қариндошларимни бошча изламайман ҳам... Отами соғинсан кабристонга бориб қабрига сажда қилиб дарду-ҳарсатимни тўкиб соламан... Отагинам руҳи ўзга шаҳар қўчаларидағи бағритош қариндошлардан кўпроқ мунгли қалбимга тасалли беришига ишонаман...

Хонбии ҲИММАТ ҚИЗИ

"ОИЛА ВА ЖАМИЯТ" ЎГИТНОМАСИ

нишиш пицир-пицир қилишса, уларни дархол кибиб берардилар. Мен ҳам гийбатини ёмон қўраман, тўғри, гийбат кулоқ соладигиларнага кўп. Аммо, гийбат руҳни оғирлаштириди, кўнгилларга азият етказади. Шунинг, учун ҳам инсон фақат одамлардан яхши фазилат қидириб яшаши керак. Якында энамнинг ўйтларини эслаб, хаёлимдан шундай сатрлар ўтди:

Душман билар дўстини,

Излайди кам-кўстини

Айтолмайин ростини-

Гийбат килар аёллар!

Ҳаёт бор, яхшилар бор,

Ёмонданд ҳам хислат бор.

Атрофга солинг назар-

Гийбатдан қилинг ҳазар!

- Ер юзи яхшилар билан обод-, дер эдилар энам. - Сен фақат яхшилик умиди билан яшасанг, Аллоҳ сенга ҳам меҳр кўрсатиб, йўлларингни очади, болам!

Мавлуда ЭРГАШЕВА,
Жомбай тумани,
Охунбобоев номли ж/х аъзоси

СЕРТАШВИШ КУНИАР ОРТААКОДИ

Газетада чөт этилаётган маколаларни ўқисам, ўзимни ота мөхирга зор бўлиб ўсган болалик даврим эсмийга тушади. Отам 5 фарзандни изларига қолдириб ташлаб кетгандар. Лекин, худога шукр, бизни ҳам она, ҳам ота бўлиб вояга етказган мөхирбон ва мунис онажонимизга бош эгиб таъзим қиссан ҳам оз. Онажонимиз олдиларида бир урм қарздормиз. Вояга этиб, она бўлгачигина, она қадрини тушунинг итдими. Боламга алайтарканман, волидамнинг айтган аллаларини эсладим.

Онахон, ўна оддиги иши оиласида дунёга келгандар, олий маъълумотчи врач. Ўзлари севиб-севилиб турмуш курганлар. Беш нафар фарзанд дунёга келгучи дадам билан бирга яшагандар. Дадамнинг хўрликларига чидомлаган, сабр-косаси тўлган онам 1976 йил жазираам исиски кунларнинг бирда 5 нафар фарзандининг отаси, севимли турмуш ўртоқларни ташлаб кетишга қарор қылганлар.

Онахон, ўша дамдӣ сизга жуда оғир бўлгандир. Сиз турмушингиз ёмон кенеётганданини, ёки ҳаётда кийналганингиздан, беш нафар боланғизни бағрингизга олиб, ҳамма нарсадан воз кенин Коракўл сарни отландингиз. „Ўзга тордта шоҳ бўлгандан кўра, ўз юртингда гадо бўлган яхшидир”, деган нақлга балки амал қылгандирсиз. Онахон, Коҳазмид ўз юртингизга келганингизда сизни оғайниларингиз қандай кутиб олишган, бизга қоронгу. Сиз ишга жойлашиб, хозирги ўйни олгуннингизча холамни-кода яшагандик. Сиз ҳаётни янгидан бошладингиз, янги ишхона, янги бўм-бўш ўй, ҳамма-ҳаммасин янгидан бошладингиз. Опам билан кичкина акамни қишлоқка олиб бориб кўйдингиз. Эрталаб борчага, кейин ишга, яна борчага чопардингиз. Уйдаги ҳамма ишларга ҳам бир ўнгиз улгурадингиз. Беш фарзандни бир кўз бўлиб тарбияладингиз. Мехрла бокингиз. Мен билан акам қишлоқда яшадик. Ўзимизни овутнириб, сизни кутардик. Шанба ва яшсанга кунларни қишлоқка борадингиз, сизни интизорлик билан кутардик. Сиз учун даста-даста гуллар терардик. Бобом билан бувим ҳам сизни интизорлик билан кутишарди. Агар сиз келмай қолсангиз, соғини хисси билан терган гулпаримиз сўлиб, қовжираб қолларди. Бизлар жуда шўх эдик,

сира тинчлик бермасдик. Агар ўжарлик килиб йиғлагудек бўлсан, ўзларининг ширин сўлари билан бизни овтишарди. Мөхрибон бувим билан бобом энди орамизда ўйк. Уларнинг руҳлари шод, жойлари жаннатда бўлсин.

Онахон, сиз ҳаётда кийналиб яшадингиз. Бизларни ёмай-едирдингиз, киймай-кийдирдингиз. Болаликдаги, берган азобларимизга сабр-бардор билан чидадингиз, бизага жуда мөхирбон эдингиз.

Ийлар утди, фарзандларингиз аста-секин улгайди, оғирингизни ёнгил қуладиган бўлдик. Ҳозирги кунда ҳаммамиз ишчи, омлали. Шунчак ийлар ишлаб, оналик меҳрингизни биздан дариф тутмадингиз, ҳозирроҳат-фарогатда яшаб келасиз. Сиз унун серташви, оғир кунлар энди ортда қолди. Сизга болаликда берган барча азобларимизни улғайч, оқ-корани тангаг, тушунинг итдик. Биз-фарзандларингиз сизнинг олдингизда бир урм қарздормиз, сизга сидидилдан хизмат қиласиз. Белингизга кувват, обғингизга дармон бўламиш. Баҳтишимизга омон бўлинг, онахон.

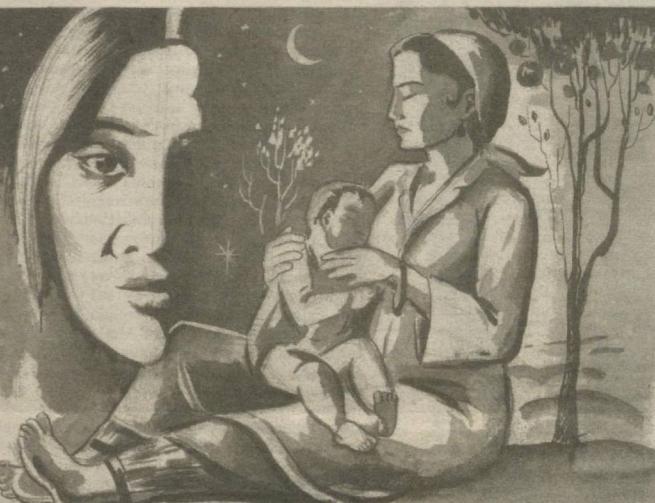
**Гарчи бўлмасам-да, мен бир шоира,
Шаъннингизга ушбу сўзларни айтдим.
Баҳтишимизга омон бўлинг, деб Она,
Сизга узоқ умр тиладим.**

Ҳаётда кийналиб ўсган бўлсан ҳам, отамизга меҳримиз баланд эди. Отамиз соғ-саломат, неварадарлиниң севимли бобохониси, акамникида яшайдилар.

Илгар и “отанг ким, кимнинг боласисан?”, -деб савол берисса, тилим камлимага келмай қоларди. Шундай чукур ўйга толардим. “Агар вояга етиб турмушга чиксан, бир умр юрагимда армон бўлиб келаётган, “дада”, деган сўзнинг тугуни ечила-рекан?”, -дердим. Мана, ниyатимга етдим. Севимли турмуш ўртоғим, бир яшар ширингина кизалом-ғим бор. 25 йилдан кейин “дада”, деган сўзнинг тугуни ечила, мөхрибон ва ширин сўз қайнатом, яъни мен учун отам бор. У кишининг умрлари узоқ, бошари омон бўлсин.

Хурмат ила,

Замира МАТКАРИМОВА,
Бухоро шаҳар, Коракўл тумани

ЧОРА (ХАЖВИЯ)

Боқибоя худди бошлиқ бўлиш учун дунёга келгандай юришлари, туришлари раҳбарларга хос. Бутун бошли билорин обод қилидаги савлати ва бузилган тегирмандай дўриллайдиган “Майнингина” овози ҳам бор. Афти-ангори “варгanza”нинг аноридай кип-қизил думалок, кулгандага кўзларни юмилиб, юзидаги митти қон томирчалари ситилиб кетай дейди.

Бир куни боқибоя қандайдир савдо корхонасига бошлиқ қилиб тайинлашибди. Ишида њеч натиха бўлмасада, юмшоқ ўриндик насиб этганингидан ё хаволаганданнан кўрганга бир пўлписа килиб кўради. Унинг ғалати одати бор, “шиша” кўраса ўзини томдан ташлайман дейди. Шу денг ароқ савилин кўп ичади-да. Ишхона столининг торт-

масида доимий равишида битта лола гулли оқ, чинни чойнак, битта чинор барганинг акси тушシリлган қирмизи сопол чойнак туради. Ҳар иккаласини-да балдоги синган, жўмраги кемти. Ҳар иккаласини ичига ҳар куни тушлишка “оқи”дан, тушлиқдан сўнг мева шарбатлари тўғлизилади. Бу алимисодан колган чойнакларни опичлаб омборхона билан бошлигини хонасан орасида бўзчининг моксилик катнаган котибаси Улбўлсинхонни фашини кептираса ҳам тишинни-тишига кўйиб юради. Боқибояни шом-нимомни “катталар гурунги”дан маст-аласт бўлиб ишонасига қайтиши, устига-устак чойнаклардагини бир зумда симирб кўйиши, бўлар-бўлмасага Улбўлсинхонни жеркиб ташлаши, хуллас кунорса шўрлаб кетган сочники янисигида алмаштириб, кўлсанча хиддан анқиб кетган хонани шамоллатиб турши қизгини тоқатини-тоқ қилди.

- Уйидан илон чиққанмикин бу шўрликнинг, - ўйларди котиба. - На хотин, бола-

чақасини кўргиси, на ўлан-тўшагини. Омборчининг ҳар кунги бир шилқимлиги ҳисобига чойнакларни “хўлаб” туриш жонимга тегди. Энди бунақаси кетмайди. Кайф килишининг ҳам чегараси бўлади.

Үнги ҳий байрами арафасида Улбўлсинхон хурмача қилиқларини негизига болта уриш учун чора излади. Охири топди. Коронгидан ишшад қайтайди. Сўнг ўйламай-нетмай уларга қизитилмаган кунжук ёғидан солди. Бор-е дея ярим шиша одеколон билан бижиган вино ҳам қўшиб юборди. Эртаси куни ишга келга, “котибат”дан озод этиш тўғрисида ёзган аризасини бошлиқнинг столи устига, чойнакларни тортмасига жойлай кўйди.

Тарки одат-амри маҳол. Боқибоя ўшакуни ҳам пешинлар чамаси қабоби шишиб, айқаш-ўйқаш қадам ташлаб хонасига кириб кетди. Бўркитиб тамаки тутатаркан, ўзича ўёқ бу ёқса сим қоқсан бўлди.

- Ишлар жойидами?

- Ҳаммаси жой-жойида. - Қабулхонадан майингина ёқимли овоз эшиттиди. “Дунё”га көлдингми яшаб қол, имчансанг, ўйнаб-кулмасанг нима қиласан бош кўтариб кириб, иш ҳам бўлса бир гап бўлур. “Боқибоя” хәл оғушида иккинчи сибасатан қисман каттарос сопол чойнакни шашт билан тортмадан одилда поциллатиб бир пасда симирб кўйди. Ана холос, “шарбат”ни ичиб бўлгач, кўзлари катталашиб кетди, ўткаси бузига тикилди. Бирордан кейин кўркинчли овоз чиқариб юборди ва шилк этиб курисидан қулаф түшди.

Улбўлсинхон уни бироз кинояли куздатди, чиқинди пакирни ёғи билан яна ҳам боқибояга яқинроқ сурин кўйди. Пешонасига иккинчи чойнакдан сочники намадди-да ёлиб кўйди. Сўнг кўркиб кетди љочи, даст турди-ю кўнғироқ гўшагига ёпишиди.

Исмат Жўраев,
Нишон

Оила (ХАЖВИЯ)

Мақолада келтирилган фактлар, воқеалар, маълумотлар учун муаллиф жавоб гар хисобланади.

Муаллиф фикри таҳририят нюктаи назаридан фарқ қилиши мумкин.

Кўлёзмалар таҳлил қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САЙДОВА

Телефонлар:
Бош муҳаррир — 133-28-20
Котибият — 34-86-91

МАНЗИЛИМИЗ:
Тошкент - 700000
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уи.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил: Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уи.
Босишига топшириш вақти - 20.35
Босишига топширилди - 21.15

ХОМИЙ
«Матбуот тарқатувчи»
акцияядорлик жамияти

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176 ташкилотлар учун 177

Рўйхатга олиш № 33

Буюртма Г-0558

33144 нусхада чоп этилди.

Формати А-3, ҳаҷми 2 босма тобоқ.

Баҳси эркин нарҳда.

Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ.

Навбатчи — Х. МАҲАМОВА.